

PATYEREK RÉKA

Perspektíaváltás

Lovas Ildikó: *Amikor Isten hasba rúg*. Forum, Újvidék, 2020

Szenvedély. Téboly. Zsenialitás.

Lovas Ildikó új regénye teljesen más perspektívából közelíti meg Brenner Józsefet, azaz Csáth Gézát. Ez az új perspektíva pedig az alázat perspektívája, mellyel ablakot nyit a megértésre, a változásra. Rávilágít arra, hogy a predesztinálás képes tönkretenni egy egész opust, egy egész családot. A könyv hasábjai rádöbbenenek arra, hogy túl kell lépnünk azokon a dolgokon, amelyeket már mindenki tud, hogy falta a nőket, kábítószerezett stb. Miért? Ha predesztinálunk, akkor egyben meg is szüntetünk. Kiválóan tükrözi a pontosításra való törekvést az alcím is: Rekonstrukció. Tudjuk, hogy a Lovas-opus sokszor tartalmaz Csáthhoz köthető műveket, életrajzot. A jelenlegi mű mégis feltételezi azt, hogy ismerjük a Csáth-naplók, ha nem is mindegyikét, de nagy részét. Egy ilyen jellegű műnél a fikció és a valós tények mennyiségi kérdése felesleges és értelmetlen. A regény szerkezete különös, kiváló teret ad balladaszerűségével az érzelmek hullámzó játékának, a szabadon áramlásnak és a közvetlenségnek. Sokszor filmbe illő jeleneteit az olvasó elnyeli, majd csámcsog rajta. Először összetörik, aztán feleszmél, majd megérti. Arcon üti az igazságtalanság és a tehetetlenség.

A szerző nagyon erős képekkel operál: „Szájkosarat horgoltam a csöndből” (60), „divatos lett a fiam, mint egy cipő. Fölhúzzák, hordják, viselik, amikor már jól betörték, akkor nem szorít. Kefélik” (83), „Másvalaki elvitte az örökségem, apám szavait” (91). Rendkívül megbotránkoztató és szálnalmat keltő. A fenn látható idézeteket a három női karakter szövegeiből emeltem ki. Fontos megemlíteni, hogy Csáth életében a nők ugyan min-

dig központi szerepet töltöttek be, de a családban elveszített két női alak volt rá leginkább hatással.

A női szólamok folyamatosan egymásba folynak, ahogyan a férfi szólamok is, viszont ettől a kuszaságtól válik érthetővé és letisztulttá. Plusz érzést nyújt az, hogy mindegyik megszólalás mögött ott bujkál maga Brenner József is. Ez a paradoxon nem nélkülözhető Csáth Géza életéből sem. Akinek ugyan fontos volt a családja, de mégsem foglalkozott velük, aki szerette a feleségét, de mégis három golyót röpített belé. A regény bonyolult struktúráját ellenpontozza a szereplők bemutatása az első oldalon.

Lovas művének egyik legkiemelkedőbb pontja, amikor az édesanya és a gyermek kapcsolatáról, valamint a születés pillanatáról ír, kellő naturalizmussal és a finomságot nem mellőző nyelvezettel. Melyben benne van az összes vád, félelem és düh, amivel Csáthnak folyamatosan meg kellett küzdenie.

A személyiség folyamatos leépülése, mozaikossá válása megfelel a kötet hét fejezetének. A folyamatos leépülés mellett egy új élet kialakulását is láthatjuk. A nosztalgia mechanizmusának konstans játéka a kötet végére egy olyan szituációt generál, amelyben szánalmat érzünk, és szinte bocsánatért esedezünk. Brenner Olga a rosszakarók miatt nem tudta sosem megfelelően kezelni és értelmezni apja jelenségét.

S attól, hogy Isten hasba rúg, attól még nem büntet. A hit állandó kell hogy legyen.

Számunk szerzői

- BENCSIK Orsolya** (1985) író, egyetemi oktató
BERETI Gábor (1948) irodalmár, esszéista
BERTA Csongor (1992) színész, rapper
BÍRÓ Tímea (1989) költő, újságíró
CSERNIK Attila (1941) képzőművész, grafikus
DUDÁS Robert (1997) író, költő
GAVRAN, Miro (1961) próza- és drámaíró, költő
GYURKOVICS Virág (1988) újságíró
JÓDAL Kálmán (1967) író, műfordító
KECSKÉS Ildikó (1993) műfordító
LACLAU, Ernesto (1935–2014) politikatörténész, filozófus
LALATOVIĆ, Jelena D. (1994) irodalomtörténész
LOSONCZ Márk (1987) filozófus
MOLNÁR T. Eszter (1976) író, biológus
NINKOV K. Olga (1964) művészettörténész
OLÁH K. Tamás (1990) költő, teatrológus, dramaturg
OROVEC Krisztina (1982) műfordító, újságíró
PATÓCS László (1986–2021) író, irodalomtörténész
PATYEREK Réka (1996) kritikus, tanár
PETROVIĆ, Jasminka (1960) író
ŠESTO, Silvija (1962) író
SOÓS Kinga (1991) doktorandusz
SZARVAS Melinda (1988) kritikus, irodalomtörténész
SZILÁGYI Zsófia (1973) irodalomtörténész, egyetemi oktató
TOMIĆ Glória (1996) költő
VARGA Viktória (1988) pedagógiai asszisztens

A szám megjelenését a Szerb Köztársaság Művelődési és Tájékoztatási Minisztériuma, a Tartományi Művelődésügyi, Tömegtájékoztatási és Vallási Közösségi Titkárság, a Magyar Nemzeti Tanács, Újvidék Város Önkormányzata, a Bethlen Gábor Alap, valamint a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Град Нови Сад

A jelen folyóiratban szereplő tartalmak nem feltétlenül tükrözik a kiadványt támogató Újvidék Város Önkormányzatának hivatalos álláspontját.

HÍD – irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat. – 2021. május–június. Kiadja a Forum Könyvkiadó Intézet. Igazgató: Virág Gábor. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišić u. 1., telefon: 021/457-216; a Híd honlapja: www.hid.rs; e-mail: hid@forumliber.rs – A Szerb Köztársaság Tudományügyi és Technológiai Minisztériuma által tudományosnak (M53) minősített folyóirat. – Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. – Előfizethető az Izdavački zavod Forum 840-905668-94-es számlára (broj modela 97, poziv na broj [odobrenje] 16-80250-742131-00-04-820); előfizetéskor kérjük feltüntetni a Híd nevét. – Előfizetési díj belföldön 960 dinár. Egyes szám ára 200 dinár. Külföldre és külföldön egy évre 50 EUR – Készült a Sajnos Nyomdában, Újvidéken. – YU ISSN 0350-9079

CIP – A készülő kiadvány katalogizálása

A Matica srpska Könyvtára, Novi Sad

82+3

HÍD : irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat / Főszerkesztő Berényi Emőke. – 1. évf., 1. sz. (1934) – 7. évf., 15. sz. (1940) ; 9. évf., 1. sz. (1945)– . – Újvidék : Forum Könyvkiadó Intézet, 1934–1940 ; 1945–. – 23 cm

Havonta

ISSN 0350–9079

COBISS.SR-ID 8410114